

PROKURORŲ ETIKOS KOMISIJA

IŠVADA DĖL PROKURORO VEIKSMŲ

2025 m. rugsėjo 12 d. Nr. 1.6.-6
Vilnius

Prokurorų etikos komisija (toliau – Komisija) 2025 m. rugpjūčio 19 d. posėdyje, vykusiame Lietuvos Respublikos generalinėje prokuratūroje, dalyvaujant Komisijos pirmininkui Raimondui Petrauskui, Komisijos nariams Ingai Barišauskei, Aidui Dzikaui, Mantui Jurkėnui, Ingai Grigienei, Liutaurui Rudzevičiui ir Rokui Uscilai, sekretoriaujant Agnei Pranckevičiūtei, išnagrinėjusi pareiškėjo 2025 m. birželio 18 d. skundą dėl prokuroro veiksmų (toliau – 2025 m. birželio 18 d. skundas),

n u s t a t ė:

1. Pareiškėjas nurodė, kad prokuroras 2025 m. birželio 12 d. priėmė nutarimą atmesti pareiškėjo skundą ir nutarimo motyvuojamojoje dalyje įrašė frazę: „Pareiškėjo siekis inicijuoti ikiteisminio tyrimo pradėjimą teisėjo atžvilgiu vien dėl to, kad šis priėmė Pareiškėjui nepalankų sprendimą, leidžia daryti prielaidą, kad Pareiškėjas galbūt siekia piktnaudžiauti baudžiamojo proceso teisėmis.“ Pareiškėjas nurodė, kad prokuroras 2025 m. birželio 12 d. nutarime jį be jokio tyrimo apkaltino galimu „piktnaudžiovimu baudžiamojo proceso teisėmis“, pažymėjo, kad tokie teiginiai diskredituoja asmens garbę ir pažeidžia nekaltumo prezumpciją. Pareiškėjas prašo nustatyti, ar prokuroro teiginys apie pareiškėjo „piktnaudžiovimą“ pažeidė Prokurorų etikos kodekso 6 straipsnį (nešališkumas), 7 straipsnį (padorumas), 8 straipsnį (nepiktnaudžiavimas), 12 straipsnį (atsakomybė), 14 straipsnį (profesionalumas), taip pat, ar toks elgesys atitinka Generalinės prokuratūros vadovo direktyvoje nustatytus komunikacijos su piliečiais standartus.

2. Prokuroras Komisijai 2025 m. rugpjūčio 8 d. pateiktame rašytiniame paaiškinime nurodė, kad dėl Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos vyresniosios specialistės priimto 2025 m. gegužės 30 d. nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą medžiagoje buvo gautas pareiškėjo 2025 m. birželio 4 d. skundas. Susipažinęs su skundu ir medžiaga, pareiškėjo skundą atmetė 2025 m. birželio 12 d. nutarimu, kuriame nurodė priimamo sprendimo motyvus bei argumentus. Pažymėjo, kad jo nurodytus sprendimo motyvus ir argumentus ikiteisminio tyrimo teisėjas laikė pagrįstais ir 2025 m. birželio 25 d. nutartimi pareiškėjo skundą dėl 2025 m. birželio 12 d. nutarimo atmetė. Skundą išnagrinėjęs teismas, susipažinęs su skundu ir medžiaga, konstatavo, kad skundžiamas 2025 m. birželio 12 d. nutarimas yra teisėtas ir pagrįstas, jame iš esmės įvertintos aplinkybės, turinčios reikšmės teisiniam nurodytų faktų dėl galimai padarytų nusikalstamų veikų, numatytų BK 228 straipsnio 1 dalyje ir 229 straipsnyje vertinimui, padarytos išvados apie pagrindo pradėti ikiteisminį tyrimą nebuvimą yra pagrįstos aplinkybių visumos įvertinimu, motyvuotos. Teismas vertino, kad skundžiamuose nutarimuose ikiteisminio tyrimo subjektai pateikė nagrinėjamu atveju taikytinų baudžiamojo įstatymo, baudžiamojo proceso įstatymo, kitų teisės aktų, teismų praktikos nuostatas, todėl tokių duomenų teismo 2025 m. birželio 25 d. nutartyje pakartotinai nebedėstė. Ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartyje, be kitų išsakytų motyvų ir argumentų, nurodyta, kad inicijuodamas baudžiamąjį procesą medžiagoje pareiškėjas nepateikė jokių objektyvių duomenų, pagrindžiančių jo manymą ir keliamas prielaidas apie nusikalstamų veikų, numatytų BK 228 ir 229 straipsniuose, požymių buvimą. Proceso pradėjimas, kai tam nėra pagrindo, nagrinėjamu

atveju – pareiškėjui nepateikus objektyvių duomenų, kuriais remiantis būtų galima pagrįstai įtarti ar manyti, kad buvo įvykdyta nusikalstama veika, vertinamas kaip neleistas žmogaus teisių varžymas. Prokuroras paaiškino, kad, vykdydamas prokuroro proceso veiklą ir priimdamas pareiškėjo skundžiamą procesinį sprendimą, laikėsi baudžiamojo proceso įstatymo, Prokuratūroje priimamų procesinių sprendimų rengimo standartų, patvirtintų Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2017 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. I-368, bei Lietuvos Respublikos prokurorų etikos kodekso, patvirtinto Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2023 m. rugsėjo 18 d. įsakymu Nr. I-192 (toliau – Kodeksas), reikalavimų ir jų nepažeidė.

3. Prokuroras Komisijos posėdyje dalyvauti nepageidavo.

4. Tyrimo metu iš Integruotos baudžiamojo proceso sistemos (IBPS) buvo gauti ir prie medžiagos pridėti šie dokumentai:

- Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos vyresniosios specialistės 2025 m. gegužės 30 d. nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą;
- Prokuroro 2025 m. birželio 12 d. nutarimas atmesti skundą;
- Pareiškėjo 2025 m. liepos 1 d. apeliacinis skundas;
- Teismo 2025 m. liepos 14 d. nutartis;
- Teismo 2025 m. liepos 17 d. nutartis.

5. Tiesioginis vadovas prokurorą vertina itin teigiamai, prokuroras ne kartą skatintas.

6. Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 39¹ straipsnis nustato, kad prokurorai tarnybos ir ne tarnybos metu turi laikytis Lietuvos Respublikos Konstitucijos, įstatymų, kitų teisės aktų ir Kodekso. Kodeksas nustato pagrindinius prokurorų veiklos ir elgesio principus, kurių turi laikytis prokurorai, vykdydami teisės aktuose nustatytas funkcijas ir laisvu nuo tiesioginių funkcijų vykdymo metu. Pagal Kodeksą, prokurorai įsipareigoja laikytis šio kodekso reikalavimų ir savo noru priima reikalavimų, susijusių su jų socialiniu statusu, ypatumus.

7. Komisija, apsvarsčiusi nurodytas aplinkybes, konstatuoja, kad prokuroras nepadarė įstatymo pažeidimo, tarnybinio nusižengimo, prokuroro vardą žeminančio poelgio ar kito Kodekso pažeidimo.

8. Komisijos vertinimu prokuroras 2025 m. birželio 12 d. nutarime nurodytu teiginiu „Pareiškėjo siekis inicijuoti ikiteisminio tyrimo pradėjimą teisėjo atžvilgiu vien dėl to, kad šis priėmė Pareiškėjui nepalankų sprendimą, leidžia daryti prielaidą, kad Pareiškėjas galbūt siekia piktnaudžiauti baudžiamojo proceso teisėmis“ nesiekė įžeisti, pažeminti pareiškėjo reputacijos ar jį apšmeižti, o tik atkreipti pareiškėjo dėmesį į tai, kad jo netenkinantys teismų sprendimai, nėra pagrindas konstatuoti, kad juos priėmę asmenys piktnaudžiauja suteiktais įgaliojimais, juos viršija ar netinkamai atlieka pareigas. Be to, Komisija atkreipia dėmesį, kad prokuroro nurodytas teiginys, jog „pareiškėjas galbūt siekia piktnaudžiauti baudžiamojo proceso teisėmis“, yra pareiškėjo procesinio elgesio vertinimas, o ne kaltinimas padarius nusikalstamą veiką, be to, prokuroro teiginys nėra kategoriškas (vartojamas žodis „galbūt“). Todėl, Komisijos nuomone, prokuroro nurodytas teiginys, kad „pareiškėjas galbūt siekia piktnaudžiauti baudžiamojo proceso teisėmis“, niekaip nepažeidžia nekaltumo prezumpcijos principo bei Kodekse įtvirtintų nešališkumo, padorumo, nepiktnaudžiavimo, atsakomybės ir profesionalumo principų.

9. Komisija atkreipia dėmesį, kad prokuroras nagrinėdamas asmenų skundus, rašydamas proceso dokumentus, visais atvejais privalo užtikrinti prokurorų etikos principų laikymąsi, turi veikti dalykiškai ir profesionaliai, nemenkindamas kitų asmenų, savo profesijos, turi elgtis korektiškai ir mandagiai, nevartoti žodžių ar formuluočių, dėl kurių gali kilti tam tikrų interpretacijų ar dviprasmybių. Rašydamas procesinius dokumentus visada turi apgalvoti žodžių reikšmę ir vengti asmeninių vertinimų, dviprasmiškų posakių.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 41 straipsnio 3 dalimi, Prokurorų etikos komisijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2012 m. sausio 9 d. įsakymu Nr. I-16 (Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2014 m. balandžio 22 d. įsakymo Nr. I-85 redakcija), 43.1 papunkčiu,

Komisija k o n s t a t u o j a:

Prokuroras nepadarė įstatymo pažeidimo, tarnybinio nusižengimo, prokuroro vardą žeminančio poelgio ar kito Prokurorų etikos kodekso pažeidimo.

Komisijos pirmininkas

Raimondas Petrauskas